

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2021 m. lapkričio 23 d.
(OR. en)

14276/21

IPCR 147
AG 106
RELEX 1011
JAI 1287
PROCIV 153
CSDP/PSDC 605
COCON 75
COTER 156
HYBRID 72
SAN 698
MI 878
CYBER 306

POSĖDŽIO REZULTATAI

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Delegacijoms

Ankstesnio
dokumento Nr.: 14088/21 + REV 1

Dalykas: Tarybos išvados dėl pasirengimo būsimoms krizėms, reagavimo pajėgumų ir atsparumo joms stiprinimo

Delegacijoms priede pateikiamos Tarybos išvados dėl pasirengimo būsimoms krizėms, reagavimo pajėgumų ir atsparumo joms stiprinimo, priimtos 2021 m. lapkričio 23 d. Tarybos (bendrieji reikalai) 3829-ame posėdyje.

**TARYBOS IŠVADOS DĖL PASIRENGIMO BŪSIMOMS KRIZĖMS, REAGAVIMO
PAJĖGUMŲ IR ATSPARUMO JOMS STIPRINIMO**

1. 2021 m. birželio mėn. Europos Vadovų Taryba paprašė pirmininkaujančios valstybės narės tęsti darbą Taryboje siekiant stiprinti mūsų kolektyvinį pasirengimą, reagavimo pajėgumus ir atsparumą būsimoms krizėms ir saugoti vidaus rinkos veikimą. Vėliau, 2021 m. liepos mėn., Brdo įvykusiame neformaliame Europos reikalų ministrų susitikime buvo palaikytos pirmininkaujančios valstybės narės pastangos užtikrinti visapusiškesnį atsaką į krizes.
2. Europos Sąjunga per visą savo istoriją susidūrė su daug krizių ir palaipsniui buvo įgyvendinti politiniai ir instituciniai pokyčiai, kad būtų padidintas jos pajėgumas įveikti būsimas krizes. Krizės tampa vis sudėtingesnės, vis labiau tarpvalstybinės ir daugialypės, todėl gali daryti vis didesnę neigiamą poveikį ES, jos valstybėms narėms ir jų piliečiams.
3. 2013 m. sukūrus ES integruotą politinio atsako į krizes mechanizmą (IPCR), kurį prižiūri Nuolatinis atstovų komitetas, buvo žengtas svarbus žingsnis siekiant remti visapusišką informuotumą apie padėtį ir prisidėti prie nuoseklaus sprendimų priėmimo ES politiniu lygmeniu reaguojant į didelius tarpsektorinius krizinius įvykius ES ir jos valstybių narių labui. Vis dėlto reagavimas į krizes turi būti plėtojamas toliau, ypač atsižvelgiant į pasiekimus ir trūkumus, nustatytus po krizių, visų pirma aktyvuojant IPCR dabar vykstančių migracijos ir COVID-19 krizių metu. Siekiant veiksmingai reaguoti į krizes Europos piliečių labui, kartu visapusiškai atsižvelgiant į nacionalinę ir ES kompetenciją, labai svarbu stiprinti tarpsektorinį ir tarpvalstybinį valstybių narių veiksmų koordinavimą bei bendradarbiavimą ir paramą ES lygmeniu. ES reagavimas į būsimas krizes taip pat turėtų būti atitinkamai grindžiamas esamais tarpvalstybinio bendradarbiavimo mechanizmais visais lygmenimis ir juos stiprinti, taip pat turi būti visapusiškai laikomasi teisinės valstybės, demokratijos ir pagrindinių teisių principų.

4. Per COVID-19 pandemiją įgyta daug naujos patirties. Nepaisant trūkumų, ES atsakas, pasitelkus koordinavimą ir laikantis solidarumo, buvo sėkmingas. Nors mūsų reagavimas į pandemiją atskleidė, kad yra pasirengimo tarpsektorinėms krizėms ir reagavimo į jas spragų, paaiškėjo, kad bendradarbiavimas yra būtinas ir teikia pridėtinės vertės. ES konsulinis bendradarbiavimas ir koordinavimas valstybėms narėms siekiant sėkmingai repatrijuoti ES piliečius, įstrigusius užsienyje dėl susidarius ekstremaliajai situacijai įvestų kelionių apribojimų, padedant EIVT ir pasitelkus ES civilinės saugos mechanizmą (SCSM), sėkmingas ES skaitmeninio COVID pažymėjimo priėmimas ir įdiegimas, taip pat iš esmės teigiami rezultatai, susiję su vakcinų gamyba, viešaisiais pirkimais ir dalijimusi jomis, yra ypač akivaizdūs ES bendradarbiavimo vertės pavyzdžiai. Laikinosios ES lygmens priemonės ekonomikos valdymo ir Europos finansavimo valdymo ir lankstaus naudojimo srityse buvo lemiami veiksniai siekiant išsaugoti valstybių narių ekonomikos atsparumą ir palengvinti jos atsigavimą.
5. Ateityje ES taip pat turi būti pasirengusi susidurti su įvairaus pobūdžio giliomis krizėmis, kurios gali būti daugialypės, hibridinio pobūdžio, daryti grandininį poveikį arba kilti vienu metu. Tam reikės geresnio tarpsektorinio ir tarpvalstybinio krizių valdymo, įskaitant rizikos analizę ir strateginį prognozavimą, siekiant numatyti geresnius išankstinius veiksmus, prevenciją, pasirengimą ir reagavimą, laikantis visus pavojus apimančio požiūrio, kad būtų galima pagrįsti ilgesnio laikotarpio veiksmus, kuriais siekiama didinti atsparumą iššūkiams. Taryba turėtų reguliariai peržiūrėti esamus ES mechanizmus, įskaitant jų sąveiką su pasauliniais mechanizmais, siekiant užtikrinti, kad jie ir toliau būtų tinkami pagal paskirtį.

Tarpsektorinio reagavimo į krizes ir pasirengimo joms stiprinimas

6. Krizės laikotarpiu turi būti užtikrintas nuolatinis ES, jos institucijų ir sprendimus priimančių organų veikimas. Šiuo atžvilgiu COVID-19 krizė parodė, kad Taryba, remiama Nuolatinųjų atstovų komiteto, glaudžiai bendradarbiaudama su Komisija ir Europos išorės veiksmų tarnyba, atlieka pagrindinį vaidmenį visų pirma užtikrinant veiksmingą, nuoseklų ir horizontalų valstybių narių veiksmų politinį ir strateginį koordinavimą. Šiuo atžvilgiu IPCR mechanizmu buvo svariai prisidėta prie to, kad buvo laiku imtasi koordinavimo ir reagavimo veiksmų, vadovaujant Nuolatinųjų atstovų komitetui.

7. Ateityje tarpsektorinis ir tarpvalstybinis reagavimo į krizes koordinavimas ir politinis valdymas taps dar svarbesni. Nuolatinių atstovų komitetas ir toliau atliks pagrindinį vaidmenį rengiantis tokioms krizėms ir reaguojant į jas. Visų pirma iš ankstesnių krizių reikėtų pasimokyti, kaip dar labiau patobulinti Tarybos darbą ir padaryti jį veiksmingesnį, be kita ko, kiek tai susiję su poreikiu sudaryti planą, kuriame būtų numatytos lanksčios ir pritaikomos gairės ir procedūrinės taisyklės, kuriomis būtų grindžiama ES ir jos valstybių narių reakcija krizės atveju, kartu laikantis subsidarumo principo ir vengiant nereikalingos administracinės naštos. Svarbu, kad valstybės narės ne tik įgyvendintų ES priemones, bet ir įsipareigotų įgyvendinti nacionalinius veiksmus, dėl kurių susitarta Taryboje ir kurie koordinuojami ES lygmeniu, atitinkamai atsižvelgiant į valstybių narių kompetenciją.
8. Tarpinstitucinis bendradarbiavimas ir skaidrumas turėtų padėti išvengti forumų gausėjimo ir veiklos dubliavimosi. Tuo atžvilgiu, glaudžiai bendradarbiaujant su Komisija ir Europos išorės veiksmų tarnyba, itin svarbu užtikrinti struktūrizuotą dalijimąsi informacija ir bendrą informuotumą apie padėtį Tarybos lygmeniu pasitelkus IPCR mechanizmą. Siekiant veiksmingai reaguoti į krizes taip pat reikės toliau plėtoti saugias ir skaitmenines ryšių priemones.
9. Be to, aktyvesnė strateginė komunikacija, komunikacija krizių klausimais ir kova su dezinformacija, manipuliavimu informacija ir kišimusi yra itin svarbūs elementai remiant veiksmus bei reagavimą į krizes ir užtikrinant visuomenės pasitikėjimą.

10. Norint proaktyviai pasirengti krizėms, reikia prognozuoti, vykdyti reguliarią apžvalgą ir numatyti riziką, nustatyti poveikį, kurį ši rizika gali daryti įvairiuose sektoriuose, atskirose valstybėse narėse ir kaimyninėse šalyse, ir tai, kaip šį poveikį būtų galima geriausiai sušvelninti ir pašalinti. Jau imtasi svarbių veiksmų siekiant padidinti prognozavimo ir rizikos numatymo pajėgumus ES lygmeniu, visų pirma pasitelkiant ES masto prognozavimo tinklą, naujausias Sąjungos civilinės saugos mechanizmo (SCSM) teisės aktų peržiūras ir stiprinant „rescEU“ bei ES reagavimo į nelaimės koordinavimo centrą (RNKC). Migracijos ir parengties planu siekiama gerinti informuotumą apie padėtį ir ankstyvąją perspėjimą migracijos srityje, be kita ko, kiek tai susiję su migrantų naudojimu politiniais tikslais. ES lygmens pajėgumai, kuriais remiamos ir papildomos valstybių narių prevencijos ir pasirengimo pastangos įveikti bet kokios rūšies krizes, turėtų būti sutelkti į tas sritis, kuriose bendras Europos požiūris yra veiksmingesnis nei atskiri nacionaliniai veiksmai. Atsižvelgdama į tai, Taryba taip pat palankiai vertina neseniai sukurta valstybių narių krizių centrų generalinių direktorių tinklą, skirtą joms keistis informacija ir ekspertinėmis žiniomis.

Atsparumo didinimas bei stebėseną ir priklausomybės mažinimas

11. Prasidėjus COVID-19 protrūkiui, ES ir bendroji rinka patyrė didelį išbandymą dėl pasiūlos ir paklausos apribojimų, taip pat dėl sienų kontrolės, kuri buvo nustatyta siekiant sustabdyti viruso plitimą. Protrūkis parodė, kad reikia bendradarbiauti stiprinant bendrosios rinkos atsparumą sutrikimams, įskaitant pagrindinių ES tiekimo grandinių ir ekonomikos sektorių, pavyzdžiui, vaistų, medicinos priemonių ir puslaidininkių, veiklos sutrikimus, taip pat atsižvelgiant į pasienio bendruomenių ir gyvybiškai svarbių tranzito regionų padėtį. Atsižvelgdama į nepakeičiamą ES bendrosios rinkos vaidmenį, Taryba pabrėžia, kad su krize susijusios priemonės turėtų būti laikinos, proporcingos ir visapusiškai koordinuojamos siekiant, kad bendroji rinka kuo greičiau pradėtų veikti įprastai, įskaitant laisvą asmenų, prekių, paslaugų ir kapitalo judėjimą, kaip numatyta Sutartyse.

12. Siekiant užtikrinti stiprią, atsparią ir visapusiškai veikiančią bendrąją rinką, reikia imtis tinkamų veiksmų Europos Sąjungos pramonės konkurencingumui ir atsparumui didinti, taip pat strateginių priklausomybių klausimams spręsti. Be to, atnaujintoje Europos pramonės strategijoje atsižvelgiama į iki šiol per COVID-19 krizę įgytą patirtį. Komisijos 2021 m. strateginio prognozavimo ataskaita taip pat yra indėlis šiuo atžvilgiu. Ekonomikos atsigavimui paspartinti reikės tvarių ir tikslinių viešųjų ir privačiųjų investicijų, kartu išlaikant fiskalinį tvarumą.

Tolesni veiksmai

13. Bendrųjų reikalų taryba reguliariai svarstys mūsų bendro pasirengimo, reagavimo pajėgumų ir atsparumo būsimoms krizėms stiprinimo klausimą.
14. Ji ragina Komisiją ir EIVT pateikti daugiau informacijos apie papildomą patirtį, įgytą per COVID-19 pandemiją, siekiant reaguoti į su sveikata nesusijusias krizes.
15. Paaiškėjo, kad IPCR mechanizmas yra lanksti ir naudinga priemonė skubiems uždaviniams krizės metu spręsti. Siekdama užtikrinti, kad Tarybos reagavimo į krizes mechanizmas ir toliau atitiktų savo paskirtį, Taryba ne vėliau kaip 2022 m. birželio mėn. peržiūrės, ar reikia patobulinti arba sustiprinti IPCR mechanizmą, visų pirma numatymo ir pasirengimo srityse, atsižvelgdama į patirtį, įgytą aktyvavus IPCR reaguojant į migracijos krizę ir COVID-19 pandemiją, taip pat ankstesnes krizių valdymo pratybas ir atitinkamą patirtį valstybių narių lygmeniu, į kurią reikia atsižvelgti diskutuojant Taryboje. Be kita ko, reikia apsvarstyti, kaip, laikantis Tarybos taisyklių ir procedūrų, geriau įtraukti nacionalines krizių valdymo struktūras.

16. Siekdama didinti atsparumą krizėms, gerinti pasirengimą joms ir reagavimą į jas, Taryba, *inter alia*:

Dėl atsparumo:

- pripažįsta įrodymais grindžiamo požiūrio svarbą siekiant iki 2022 m. pabaigos parengti Sąjungos atsparumo nelaimėms didinimo tikslus, kartu atsižvelgiant į geriausią praktiką ir patirtį, įgytą įgyvendinant esamas nacionalines ir tarptautines atsparumo didinimo sistemas;
- palankiai vertina Komisijos parengtas atsparumo rodiklių suvestines, kurios turėtų būti toliau tobulinamos kartu su valstybėmis narėmis, kaip naują papildomą atsparumo stebėsenos priemonę;
- palankiai vertina ketinimą 2021 m. gruodžio mėn. pradėti Sąjungos civilinės saugos žinių tinklo veiklą ir prašo Komisijos, glaudžiai bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis, įtraukti Sąjungos civilinės saugos žinių tinklą į Sąjungos masto atsparumo nelaimėms didinimo tikslus, rizikos peržiūrą ir scenarijų kūrimą;
- primena, kad reikia paspartinti darbą ypatingos svarbos subjektų atsparumo didinimo ir tinklų bei informacinių sistemų saugumo srityje;
- pabrėžia, kad svarbu užtikrinti, kad būtų tęsiamas darbas, susijęs su Komisijos komunikatu dėl pramonės strategijos, visų pirma stiprinant bendrosios rinkos atsparumą ir sprendžiant priklausomybių klausimą;
- palankiai vertina dedamas pastangas siekiant parengti plataus užmojo ir įgyvendinamą saugumo ir gynybos strateginį kelrodį.

Dėl pasirengimo:

- laukia Komisijos metinės pasirengimo lygio ataskaitos, kurioje turėtų būti atsižvelgta į nacionalinę kompetenciją, turėtų būti pateikta informacija apie turimus pajėgumus, priemones, įgūdžius ir scenarijų kūrimą ir kuri turėtų būti įtraukta į politines diskusijas strateginiu lygmeniu, be kita ko, dėl tarpvalstybinių aspektų;

- ragina nuosekliau įgyvendinti įvairią ES pasirengimo ir pratybų politiką, įskaitant politiką pagal IPCR mechanizmą;
- palankiai vertina pastangas, kurių imtasi siekiant įsteigti Europos sveikatos sąjungą ir Pasirengimo ekstremalioms sveikatai situacijoms ir reagavimo į jas instituciją (HERA), ir ragina stiprinti valstybių narių vaidmenį HERA valdyme, taip pat Sąjungos ir PSO bendradarbiavimą;
- tikisi, kad Komisija pateiks nenumatytų atvejų planą transporto sektoriui, kurį pateikti Taryba paprašė 2020 m. spalio 23 d.;
- palankiai vertina Komisijos pateiktą nenumatytų atvejų planą dėl maisto tiekimo ir aprūpinimo maistu krizės laikotarpiu;
- pabrėžia, kad svarbu toliau plėtoti ES kibernetinio saugumo krizių valdymo sistemą ir veiksmingą ES lygmens atsaką į didelio masto kibernetinio saugumo incidentus ir krizes.

Dėl reagavimo į krizes:

- rekomenduoja toliau dirbti siekiant gerinti Tarybos reagavimo į krizes priemones ir bendrą politinį vadovavimą ir koordinavimą;
- palankiai vertina Komisijos Reagavimo į nelaimės koordinavimo centro (RNKC) vaidmenį, be kita ko, remiant veiksmingą krizių numatymą ir tarpsektorinį veiklos koordinavimą reaguojant į įvairiausias krizes, koordinuojant veiksmus su kitomis ES reagavimo į krizes priemonėmis ir padedant IPCR;

- atkreipia dėmesį į Komisijos darbą, susijusį su pasiūlymu dėl bendrosios rinkos veikimo užtikrinimo ekstremaliose situacijose priemonės, kuria siekiama sušvelninti neigiamą krizių poveikį bendrajai rinkai, taip pat į darbą, susijusį su galima Šengeno sienų kodekso peržiūra;
 - pabrėžia, kai aktualu, konsulinio koordinavimo ir bendradarbiavimo krizių metu svarbą ir tai, kad reikia pasisemti patirties iš reagavimo į COVID-19 protrūkį ir kitas krizes veiksmų, ir laukia, kad Komisija 2022 m. pateiktų pasiūlymą dėl ES konsulinės apsaugos direktyvos peržiūros.
17. Taryba pabrėžia, kad svarbu stiprinti bendradarbiavimą su trečiosiomis šalimis vadovaujantis ES vertybėmis ir principais, visų pirma ES kaimynystėje, taip pat su kitomis tarptautinėmis organizacijomis ir partneriais būsimų krizių atžvilgiu.
18. Taryba tikisi, kad gruodžio mėn. susitikime Europos Vadovų Taryba įvertins darbą krizių valdymo ir atsparumo srityje.
-